

*“UNIVERSITY OF MANAGEMENT AND
FUTURE TECHNOLOGIES”*

NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASASI

Talabasi Sultonova Nasibaxon Salohiddinovna

Annotatsiya: maqola O'zbekistonda alohida qo'llab-quvvatlashga muhtoj shaxslar uchun ijtimoiy-pedagogik yordamni tashkil etishni tahlil qilishga bag'ishlangan. U ijtimoiy ishchilar, o'qituvchilar va boshqa mutaxassislar duch keladigan muammolar va muammolarni ko'rib chiqadi va tizimni takomillashtirish yo'llarini taklif qiladi.

Аннотация: статья посвящена анализу организации социально-педагогической помощи лицам, нуждающимся в особой поддержке в Узбекистане. Он рассматривает проблемы и проблемы, с которыми сталкиваются социальные работники, учителя и другие специалисты, и предлагает способы улучшения системы.

Annotation: the article is devoted to the analysis of the organization of socio-pedagogical assistance in Uzbekistan for individuals who need special support. It looks at the problems and challenges faced by social workers, teachers and other professionals and proposes ways to improve the system.

kalit so'z: ijtimoiy-pedagogik yordam, individual yordam, ijtimoiy xizmatlar, inklyuziv ta'lim, alohida ehtiyojli bolalar va kattalarga yordam.

ключевое слово: социально-педагогическая помощь, индивидуальная помощь, социальные услуги, инклюзивное образование, помощь детям и взрослым с особыми потребностями

keyword: social-pedagogical assistance, individual assistance, social services, inclusive education, assistance to children and adults with special needs.

Maqolada inklyuziv ta'lim, nogiron bolalar va kattalarga yordam berish, ijtimoiy reabilitatsiya, shuningdek, qo'shimcha yordamga muhtoj bo'lganlarning hayot sifatini yaxshilashda davlat va xususiy tashabbuslarning roli ko'zda tutilgan. Kirish ijtimoiy-pedagogik yordam-bu maxsus yordamga muhtoj odamlarni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan xizmatlar to'plami. O'zbekistonda maxsus yordamga muhtojlarga ijtimoiy-pedagogik yordam: tashkilotlar, muammolar va istiqbollar ijtimoiy – pedagogik yordam-bu bizning hayotimizdagi qiyinchiliklarga duch kelganlarni, shu jumladan nogironlarni, nogiron bolalarni, shuningdek, nogiron bolalarni qo'llab-quvvatlashning asosiy tarkibiy qismidir. ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlar. O'zbekistonda, boshqa mamlakatlarda bo'lgani kabi, ijtimoiy-pedagogik yordam ham ushbu muammolarni hal etishga hamda bunday odamlarga ijtimoiy ko'mak va yordam ko'rsatishga qaratilgan. Ijtimoiy moslashuv va ijtimoiy moslashuvni qo'llab-quvvatlovchi qonunchilikdagi o'zgarishlar fonida.

O'zbekiston jamiyatida ijtimoiy yordamga muhtoj bo'lgan shaxslar turli sabablarga ko'ra mavjud. Bu shaxslar orasida nogironlar, qashshoqlikda yashovchilar, qiyin hayot sharoitlariga duchor bo'lgan oilalar, psixologik muammolarni boshdan kechirayotganlar, o'zgaruvchan ijtimoiy sharoitlarda yashovchi yoshlar va qarilarni keltirish mumkin. Bunday shaxslarning jamiyatda teng huquqli va faol a'zo bo'lishi uchun ularga ijtimoiy pedagogik yordam ko'rsatish juda muhimdir.

Ijtimoiy pedagogik yordam, insonlarning o'ziga xos ehtiyojlari va muammolarini hisobga olib, ularning shaxsiy rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan kompleks yondashuvdir. Bu yordam nafaqat ta'lim va tarbiya, balki psixologik, ijtimoiy va madaniy qo'llab-quvvatlashni ham o'z ichiga oladi. Ijtimoiy pedagogik yordam muayyan guruhlar yoki shaxslar uchun ishlab chiqiladi va ular uchun maxsus xizmatlar, resurslar va metodlarni taqdim etadi.

O'zbekistonda alohida yordamga muhtoj bo'lgan guruhlar ko'plab omillar tufayli mavjud. Ularga quyidagilar kiradi:

1.*Nogironlar*.:Jismoniy yoki ruhiy imkoniyatlari cheklangan shaxslar. Ularning jamiyatda faol ishtirok etishi uchun alohida pedagogik yondashuv va yordam zarur.

2.*Qashshoqlikda yashovchilar*.:O'zbekistonda ba'zi oilalar kambag'allik sharoitida yashaydi. Ular ta'lim olish, sog'liqni saqlash va boshqa ijtimoiy xizmatlar uchun cheklangan imkoniyatlarga ega bo'lishi mumkin.

3.*Yoshlar*.:Ma'lum bir yoshdagi shaxslar, ayniqsa muammolarni boshdan kechirayotgan yoshlar, masalan, ular oila ichidagi zo'ravonlikka duchor bo'lgan yoki chet elga chiqishga majbur bo'lgan bolalar, alohida yordamga muhtoj bo'lishi mumkin.

4.*Qariyalar*.:Yoshi ulug' insonlar, ayniqsa yakkalanib qolgan va o'z-o'zini parvarish qilishda qiynalayotganlar.

5.*Boshqa ijtimoiy guruhlar*.:Bunga, masalan, migratsiya qilgan shaxslar, ma'naviy va psixologik muammolarni boshdan kechirayotganlar, uzoq vaqt davomida ishlamayotgan va uy-joy masalalari bilan qiynalayotgan kishilar kiradi.

Ijtimoiy Pedagogik Yordamni Tashkil Etishning Asosiy Yo'nalishlari

1.*Ta'lim va Tarbiya*.:Ijtimoiy pedagogik yordamning asosiy yo'nalishlaridan biri, alohida yordamga muhtoj shaxslar uchun ta'lim imkoniyatlarini taqdim etishdir. Bu imkoniyatlar yoshlar va nogironlar uchun maxsus dasturlar, maktablar va o'quv markazlari tashkil etish orqali amalga oshirilishi mumkin. Shuningdek, imkoniyati cheklangan shaxslarning jamiyatga integratsiyasi uchun maxsus metodika va dasturlar ishlab chiqilishi kerak.

2.*Psixologik Yordam*.:Ijtimoiy pedagogik yordamda psixologik qo'llab-quvvatlash ham muhim o'rin tutadi. O'zbekistonda bu yo'nalish hali to'liq rivojlanmagan bo'lsa-da, psixologik maslahat va terapiya xizmatlarini ko'rsatish orqali ko'plab muammolarga duchor bo'lgan shaxslar uchun yordam ko'rsatish mumkin.

3.*Ijtimoiy Xizmatlar*.:Ijtimoiy yordam tizimini mustahkamlash va ijtimoiy xizmatlarni ko'paytirish zarur. Bu, shuningdek, nogironlar, qashshoqlikda yashovchilar va boshqa ijtimoiy yordamga muhtoj guruhlar uchun

uy-joy, tibbiy yordam, mehnat huquqlari va boshqa zarur ijtimoiy xizmatlar ko'rsatishdan iborat.

4.*Jamoat Faolligi*:Ijtimoiy pedagogik yordamni samarali tashkil etish uchun, jamoatchilikni faol jalb etish muhim. Bu, nafaqat davlat idoralari, balki jamoat tashkilotlari, volontyorlar va xayriya tashkilotlari orqali ham amalga oshirilishi mumkin.

5.*O'qituvchilarni Tayyorlash va Kadrlar Rivoji*: Ijtimoiy pedagogik yordamni samarali tashkil etish uchun alohida tayyorlangan mutaxassislar zarur. Shuning uchun, pedagogik kadrlar uchun maxsus kurslar va dasturlarni tashkil etish, ularni alohida yordamga muhtoj shaxslar bilan ishlashga tayyorlash muhim.

Ijtimoiy Pedagogik Yordamning Samaradorligini Oshirish

Ijtimoiy pedagogik yordamni samarali tashkil etish uchun quyidagi tadbirlar amalga oshirilishi mumkin:

-Maxsus ta'lim dasturlarini ishlab chiqish: Nogironlar va boshqa ijtimoiy guruhlar uchun maxsus ta'lim dasturlarini yaratish.

-Soliq imtiyozlari va davlat yordamlarini kengaytirish: Ijtimoiy xizmatlarga ehtiyojmand guruhlar uchun soliqqa tortish darajasini kamaytirish va alohida subsidiyalarni taqdim etish.

-Innovatsion texnologiyalardan foydalanish: Pedagogik yordamda raqamli texnologiyalarni joriy etish, onlayn platformalar va masofaviy o'qitishni rivojlantirish.

Xulosa

O'zbekiston jamiyatida alohida yordamga muhtoj shaxslarning o'zligini anglash va ularning jamiyatga to'liq integratsiyasini ta'minlash ijtimoiy pedagogik yordamning asosiy maqsadlaridan biridir. Bunda faqat davlat muassasalari emas, balki jamoat, xususiy sektor va xayriya tashkilotlari ham o'z hissalarini qo'shishi zarur. Ijtimoiy pedagogik yordam orqali ijtimoiy tenglik, adolat va imkoniyatlarni yaratish, jamiyatning barcha a'zolarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1.Akhmedov, Sh. (2020)."Ijtimoiy pedagogika: nazariyasi va amaliyoti". Tashkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.

2. Mirzaev, A. (2018). "Nogironlarni ijtimoiy integratsiya qilishning pedagogik asoslari". Tashkent: O'zbekiston pedagogika nashriyoti.
3. Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). O'quvchilarni tarbiyashda ijtimoiy fanlarni o'qitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275.
4. Khaydarov S,A. (2023). Using technologies in teaching social sciences. GALAXY INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL (GIIRJ), (pp. 305-309). 11(9).
5. Хайдаров, С. (2023). Pedagogik faoliyatda o'qituvchi o'zida kompetentlik sifatlarini shakillantirishi. Цифровизация современного образования: проблема и решение, 1(1), 64–67.
<https://inlibrary.uz/index.php/digitalization-modern-education/article/view/24652>
6. Хайдаров, С. А. (2023). ТАРИХ ДАРСЛАРИДА САНЪАТ АСАРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ УСУЛЛАРИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1/2), 92-96.
7. Khaydarov, S. A. (2021). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. International scientific and practical conference. CUTTING EDGE-SCIENCE. In *Conference Proceedings* (pp. 41-43).